

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BANJA LUKA
Broj: 71 0 P 191391 17 Rev
Banja Luka, 6.2.2018. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Darka Osmića, kao predsjednika vijeća, Rose Obradović i Jadranke Stanišić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja E. d.o.o. S. i N. S. iz S., Lj. ... , koje zastupa J. Č., advokat iz B. L., N. T. ..., protiv tužene Republike Srpske, koju zastupa P. R. S., sjedište zamjenika B. L., radi naknade štete, vrijednost spora 239.663,83 KM, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Okružnog suda u Banjoj Luci broj 71 0 P 191391 16 Gž od 14.3.2017. godine, na sjednici održanoj 6.2.2018. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjoj Luci broj 71 0 P 191391 14 P od 11.11.2015. godine, odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja da mu tužena isplati iznos od 239.663,83 KM na ime glavnog duga, sa zakonskom zateznom kamatom od 23.11.2010. godine do isplate i tužitelji su obavezani da tuženoj naknade troškove postupka u iznosu od 4.812,50 KM sa zakonskom zateznom kamatom od presuđenja do isplate.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj 71 0 P 191391 16 Gž od 14.3.2017. godine žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda potvrđena i odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava žalbe u iznosu od 2.794,10 KM.

Tužitelji revizijom pobijaju drugostepenu presudu zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava i predlažu da se pobijana presuda preinači tako da se žalba tužitelja usvoji, prvostepena presuda preinači i tužbeni zahtjev usvoji.

Tužena u odgovoru na reviziju tužitelja predlaže da se revizija odbije kao neosnovana.

Revizija nije osnovana.

Tužitelji tužbenim zahtjevom traže da im tužena naknadi materijalnu štetu – izmaklu korist prouzrokovanu nezakonitim postupanjem organa tužene.

Prvostepeni sud je na osnovu provedenih dokaza utvrdio: da je tužitelj E. d.o.o. S. (dalje: prvotužitelj) osnovan upisom u sudski registar rješenjem Osnovnog suda u Banjoj Luci od 30.12.1996. godine čijim rješenjem od 1.3.2001. godine tužitelj N. S. (dalje: drugotužitelj) primljen na radno mjesto direktora; da je rješenjem Ministarstva ...R.S, Finansijska ... PC, B.

L. od 12.7.2000. godine, prvotužitelju naloženo da plati zakonske obaveze – poreze i doprinose navedene u izreci tog rješenja; da je tokom 1999. godine prvotužitelj platio posebne takse na određene proizvode u iznosu od 167.913,60 KM propisane U. V. R.S. o plaćanju posebne takse i da je odlukom U.s. R. S. od 27.12.2000. godine utvrđena nesaglasnost Uredbe sa Ustavom; da je rješenjem Ministarstva ..., Finansijska ... PC B.L. od 23.5.2001. godine prvotužitelju izrečena mjera zabrane obavljanja djelatnosti, dok ne otkloni nepravilnosti naložene navedenim rješenjem od 12.7.2000. godine; da je prvotužitelj 10.8.2001. godine podnio zahtjev za vraćanje sredstava na ime takse uplaćene na osnovu Uredbe koja je proglašena neustavnom i da je zahtjev usvojen rješenjem Uprave za ... B. i H. (dalje: BiH) od 29.1.2009. godine; da je zaključkom Ministarstva ..., Poreska ... PC B. L. od 16.7.2009. godine obustavljen izvršni postupak prinudne naplate poreskih obaveza prvotužitelja, zbog njihovog izmirenja; da je rješenjem istog organa od 29.11.2010. godine stavljeno van snage rješenje od 23.5.2001. godine o zabrani obavljanja djelatnosti prvotužitelju; da prema nalazu finansijskog vještaka R. B. neostvarena dobit prvotužitelja za period od 23.5.2001. do 16.7.2009. godine iznosi 115.885,58 KM, a neostvarena plata drugotužitelja za isti period 78.578,57 KM i doprinosi 45.199,49 KM (ukupno 239.663,83 KM); i da su tužitelji tužbu u ovoj parnici podnijeli 13.5.20014. godine.

Polazeći od utvrđenja da je u vrijeme naplate takse na uvozno ocarinjenu robu, na snazi bila Uredba V. R.S. o plaćanju posebne takse na određene proizvode i da je prestala da važi danom objavljivanje odluke U. s. R. S. kojom je utvrđena nesaglasnost Uredbe sa Ustavom, prvostepeni sud zaključuje da je Poreska ... R.S. zakonito postupila kada je primjenom tada važeće Uredbe naložila prvotužitelju uplatu posebne takse na uvezene proizvode. Dalje je zaključio, da je zabrana obavljanja djelatnosti prvotužitelju (izrečena rješenjem Ministarstva ..., Finansijska ... PC B. L. od 23.5.2001. godine) posljedica neizmirenja zakonskih obaveza utvrđenih rješenjem istog organa od 12.7.2000. godine i da nije ni u kakvoj vezi sa plaćanjem posebnih carinskih taksi i da tužitelji provedenim dokazima nisu dokazali da im je postupanjem organa tužene pričinjena šteta. Iz ovih razloga, a na osnovu odredbi članova 154., 155., 158. i 159. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 29/78, 39/85 i 57/89, te "Službeni glasnik Republike Srpske" broj 17/93, 3/96 i 39/03 i 74/04, dalje: ZOO), u vezi sa članom 5. Zakona o Ustavnom sudu Republike Srpske prvostepeni sud je tužbene zahtjeve tužitelja odbio kao neosnovan.

Drugostepeni sud je prihvatio činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda pa je žalbu tužitelja odbio i prvostepenu presudu potvrdio.

Odluka drugostepenog suda je pravilna i zakonita.

Članom 154. stav 1. ZOO je propisano, da ko drugome prouzrokuje štetu dužan je nadoknaditi je ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice. Po stavu 3. ovog člana, za štetu, bez obzira na krivicu, odgovara se i u drugim slučajevima predviđenim zakonom. U smislu odredbe člana 155. ZOO šteta je umanjeње nečije imovine (obična šteta) i sprečavanje njenog povećanja (izmakla korist).

Prema odredbi člana 172. stav 1. ZOO pravno lice odgovara za štetu koju njegov organ prouzrokuje trećem licu u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija.

Međutim, svaka šteta ne mora uvijek biti izvor obligacije na osnovu koje za štetnika nastaje obaveza, a za oštećenog pravo potraživanja naknade štete. Da bi postojala odgovornost za naknadu štete potrebno je, ne samo da neko lice pretrpi štetu, već i da se ostvare ostale zakonske pretpostavke za odgovornost za štetu (štetna radnja na strani štetnika, protivpravnost

štetne radnje, uzročna veza između te radnje i nastale štete, subjektivna ili objektivna odgovornost štetnika). Štetna radnja je protivpravna ako je preduzeta protivno zakonskoj normi, a ako je radnja izvršena u skladu sa zakonskom normom i sa postojećim pravnim poretom, pravni subjekt koji je izvršio takvu radnju ne odgovara trećem licu za štetu koju je ono pretrpjelo. U tom slučaju nisu ispunjeni uslovi za dosuđenje naknade štete (član 154. stav 1. u vezi sa članom 155. ZOO), jer nema osnova da se lice koje je postupalo u skladu sa zakonom obavezuje na naknadu štete i u slučaju kad je pravno dozvoljena radnja tog lica dovela do štetne posljedice.

Iz utvrđenja nižestepenih sudova proizlazi da je Uredbom V. R. S. o plaćanju posebne takse na određene proizvode („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 12/98, dalje: Uredba), predviđena obaveza plaćanja takse na uvozno ocarinjenu robu (član 1.) i da je Republička uprava ... zakonito postupila kada je na osnovu tada važeće Uredbe naložila prvotuzitelju da na uvozno ocarinjenu robu (16 deklaracija podnesenih u periodu od 24.2.1999. do 12.7.1999. godine), plati taksu u iznosu od 167.913,60 KM. Na ovakav zaključak nižestepenih sudova, koji u svemu, kao pravilan prihvata i ovaj sud, je bez uticaja okolnost da je odlukom Ustavnog suda Republike Srpske broj U-26/98 od 27.12.2000. godine („Službeni glasnik Republike Srpske broj 4/01) utvrđena nesaglasnost Uredbe sa Ustavom Republike Srpske. Ovo iz razloga što, prema odredbi člana 69. stav 2. tada važećeg Zakona o Ustavnom sudu Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 54/05 – prečišćeni tekst), propisi i drugi opšti akti doneseni za izvršenje zakona, propisa i drugih opštih akata, koji su na osnovu odluke Suda prestali da važe, neće se primjenjivati od dana objavljivanja odluke Suda, ako iz odluke proizlazi da ti akti nisu u saglasnosti sa Ustavom ili zakonom. Saglasno navedenoj zakonskoj odredbi Uredba je prestala da važi dana 6.2.2001. godine, kada je navedena odluka Ustavnog suda objavljena u „Službenom glasniku Republike Srpske“ što znači, da su organi tužene u spornom periodu imali valjan pravni osnov za naplatu propisanih taksi.

Rješenjem Ministarstva ..., Finansijska ... PC B. L. od 12.7.2000. godine, naloženo je prvotuzitelju da u roku od 8 dana izmiri svoje zakonske obaveze koje se odnose na plaćanje poreza: na promet proizvoda (opšta i niža stopa), na željeznicu, na promet usluga i porez na platu, te doprinosi: za penzijsko invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje, za zapošljavanje, za dječiju zaštitu i naknadu za unapređenje rada Finansijske ..., u iznosima naznačenim u izreci rješenja. Navedeno rješenje je doneseno na osnovu odredbe člana 19. stav 1. Zakona o Finansijskoj policiji („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 15/96) od strane nadležnog organa i u okviru njegovih zakonskih ovlaštenja, a na zakonitost istih upućuje i činjenica da pravilnost navedenog rješenja prvotuzitelj nije pobijao u zakonom propisanom postupku.

Kada prvotuzitelj nije ispunio svoje zakonske obaveze iz tog rješenja, nastupile su pravne posljedice iz člana 19. stav 2. tačka 2. Zakona o Finansijskoj policiji, za donošenje rješenja od 23.5.2001. godine o zabrani obavljanja djelatnosti, dok ne izmiri te obaveze, koje je izmirio tek 16.7.2009. godine, nakon čega je zaključkom Ministarstva ..., Poreska ... - obustavljen postupka prinudne naplate poreskih obaveza prvotuzitelja.

Proizlazi, da je rješenje o zabrani obavljanja djelatnosti prvotuzitelja posljedica neispunjenja njegovih zakonskih obaveza i da nije ni u kakvoj vezi sa postupanjem organa tužene.

Okolnost da je prvotuzitelj zahtjev za povrat plaćene takse podnio 10.8.2001. godine, a da je rješenje o usvajanju zahtjeva doneseno 29.1.2009. godine, ne daje osnova za revizioni prigovor da tužena o tom zahtjevu nije odlučila „8 godina“. Naime, iz obrazloženja prednje navedenog rješenja od (29.11.2009. godine koje je provedeno kao dokaz), proizlazi: da se povodom zahtjeva tužitelja za povrat sredstava na ime uplaćene takse C. B. L., zaključkom od 21.2.2002. godine

oglasila nenadležnom i uputila je predmet Poreskoj ...; da je rješenjem Poreske ... R. S., PC B.L., od 23.5.2002. godine, odbijen zahtjev prvotužitelja za povrat takse; da je rješenjem Odbora za ... Poreske ... R. S. od 25.11.2002. godine prijedlog prvotužitelja za povrat takse odbačen kao neblagovremen; da je presudom Vrhovnog suda Republike Srpske od 3.5.2006. godine tužba podnesena protiv toga akta (od 25.11.2002. godine) uvažena i akt poništen jer da Uprava za ... B. i H. treba odlučiti o osnovanosti povrata takse (a da Poreska ... R. S. nije za to nadležna); da je rješenjem Poreske ..., Odbora za ..., od 15.6.2006. godine poništeno rješenje P. u. P. c. B. L. od 23.5.2002. godine i predmet je ustupljen Upravi za ... BiH. na nadležno postupanje; da je rješenjem Uprave za ... B. i H. Regionalni ... B. L. od 12.1.2007. godine, zahtjev prvotužitelja za povrat takse odbačen kao neblagovremen, a rješenjem od 7.3.2007. godine drugostepeni organ je žalbu protiv tog rješenja odbio kao neosnovanu; da je presudom suda BiH (po tužbi prvotužitelja) od 17.11.2008. godine tužba uvažena i rješenja od 12.1.2007. i od 7.3.2007. godine poništena; i da je rješenjem Uprave za ... BiH Regionalni ... B. L. od 29.1.2009. godine usvojen zahtjev tužitelja za povrat takse.

Slijedom izloženo, predmetni postupak je vođen pred organima tužene, a zatim i organima BiH, kontinuirano kroz navedeni period, pa ni u postupku donošenja rješenja o usvajanju zahtjeva prvotužitelja za povrat uplaćenih taksi, nema nezakonitog postupanja organa tužene.

Osim navedenog, ni svako nepravilno postupanje pravnog lica u okviru njegovih zakonskih ovlaštenja, ne dovodi do prava na naknadu štete, jer njegovi organi koji u okviru svojih ovlaštenja donose akta, ne mogu biti odgovorni ni u situaciji kad pogrešno tumače ili pogrešno primijene zakonsku normu, što ovdje nije slučaj, jer je naplata taksi na ocarinjenu robu vršena u skladu sa tada važećom Uredbom, a rješenje organa tužene od 23.5.2001. godine o zabrani obavljanja djelatnosti prvotužitelju, kako je već rečeno, zasnovano je na zakonu, pa suprotno navodima revizije, navedeno postupanje tužene, po kojim osnovima tužitelji traže naknadu predmetne štete, nije nezakonito.

Drugačijem presuđenju u ovom sporu ne doprinosi ni nalaz finansijskog vještaka koji je izvršio matematički obračun tražene naknade štete, za sporni period. Nalaz vještaka je dokazno sredstvo i cijeni se kao i svaki drugi dokaz. Međutim, imajući u vidu da saglasno naprijed navedenom, u postupanju organa tužene nema protivpravnosti i da nisu ostvarene ni druge pretpostavke za naknadu štete (šteta, štetna radnja, uzročna veza između štetne radnje i njene posljedice) ovaj dokaz, s obzirom da tužitelji nisu dokazali osnovanost osnova predmetnog potraživanja (a prema odredbi člana 7. stav 1. i 123. stav 1. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 58/03 do 61/13, dalje: ZPP), na njima je teret dokazivanja činjenica na kojima temelje svoje zahtjeve), nije pravno relevantan dokaz za ishod ovog spora.

I na kraju, prema novijoj sudskoj praksi, koja je prihvatila praksu Evropskog suda za ljudska prava, odgovornost za štetu usljed rada zakonodavnih, sudskih i izvršnih organa vlasti, procjenjuje se na osnovu pravnog standarda postojanja „dovoljno ozbiljne povrede“, a krivica se ne pominje kao posebna pretpostavka odgovornosti, nego kao jedan od faktora koji se uzima u obzir pri procjeni, da li je povreda dovoljno ozbiljna. Kako tužitelji provedenim dokazima nisu dokazali da u postupanju organa tužene ima elemenata „dovoljno ozbiljne povrede“, suprotan navodima revizije, i po ocjeni ovog suda, u konkretnom slučaju nije ostvaren sadržaj navedenog pravnog standarda, kao pretpostavke odgovornost tužene za štetu po osnovu odredbe člana 172. ZOO).

Iz navedenih razloga, a na osnovu odredbe člana 248. ZPP odlučeno je kao u izreci.

Predsjednik vijeća
Darko Osmić

Tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podraščić